

AZ ÉLETED ADNÁM ÉRTED

AUDREY DIWAN: AZ ESEMÉNY
RUDAS DÓRA

VAJON MIT ÉL ÁT A CSENDRE KÉNYSZERÍTETT NŐ, MIKÖZBEN KÖZÜGGYÉ NYILVÁNÍTOTT TESTÉRŐL ÉS ANNAK GYÜMÖLCSÉRŐL HANGOS VITÁK FOLYNAK?

Ahhoz, hogy objektíven dönteni tudjunk arról ki adhatja és ki veheti el az életet, először legalább a szó jelentését illetően kellene konszenzusra jutnunk. Az Élet szó sokaknak maga a mindent felülíró érv, mások azonban színvonalként értelmezik, ami a létezés méltóra és méltatlanra osztja. Hogy a két értelmezés közül épp melyik szerint törvénykeznek az abortuszról, azt leginkább az határozza meg, hogy a regnáló kormány elszámolással érez-e tartozni annak az istennek, akiben egyébként nem állampolgári kötelessége hinni az áldott állapotba szorult nőnek. És – habár csak őt éri megvetés érte, amiért habozik döntést hozni – a körülötte lévő világ véleménye is színterénként eltér az új jövevény fogadtatását illetően: míg az egyik családnak öröm, a másiknak teher; míg egyes országok vezetői válságosan alacsonynak ítélik meg az újszülöttek számát, ellenzik az abortuszt, addig bolygószinten katasztrofális a túlnépesedés. Tehát politikailag, vallásilag, szociálisan és gazdaságilag is eltérőek, sőt vitatottak az álláspontok, ám a megesett, rémült tizenéves lányoktól mégis azt várja a társadalom, hogy felelős, belátó döntést hozzanak róla.

A mai napig számos ország tiltja a terhesség megszakítását, főleg olyan országok, amelyek szegénységgel küzdenek; mintha az emberélet egyfajta valuta lenne, ezáltal a nemzet megkárosítását jelentené annak „rongálása”. De a vita, ami jelenleg az USA-ban folyik az abortusz körül, azonnal világméretű figyelmet vont a témára, így most az ügy – sok más egyéb mellett – minden abortusz-filmet aktualizál. Ezek a filmek pedig egyre gyarapodnak az utóbbi időben. Bár műfajuk és minőségük eltérhet, hangjuk erősödő szíréneként igyekszik felhívni a figyel-

met arra, hogy egy közösség fejét újra felszín nyomja az önkény. Érkezett először a *Nemterhes*, ami könnyedebb, vígjáték elemekkel tűzdelt road movieba burkolta az illegalitás előli menekülést, majd a *Soha, néha, mindig*, amely sokkal komorabb, drámaibb, de főleg realitárból közelítette meg a témát, a családon belüli erőszakot is belefűzve a történetbe. Míg ezek a filmek teherként, nemkívánatosként értelmezik a szívük alatt hordozott Életet, *Az esemény* hősnője – az azonos című adaptált könyvben – nevén sem bírja nevezni, végig „az a valami” vagy szimplán „valóság” néven hivatkozik rá.

A csinos, fiatal Anne saját korának kiemelkedően privilegizált női alakja: egyetlen tanulhat, értelmiségiként dolgozhat és szabadon szerethet. Bár evidenciának tűnhetnek, de ezekért a jogokért felmenőinek ugyanúgy meg kellett szenvednie, ahogyan most ő szenved a fogyni nem akaró igazságtalanság maradt, ráeső részétől. A '60-as évek eleji Franciaországban Anne jogai éppen ott érnek véget, ahol ő kezdene rendelkezni testével, enged azonban mindent, amivel még férfit szolgálhat: tehát a házasságon kívüli szex megengedett, ahogy a teherbeesés is, azonban a gyermeket már nem vetetheti el. Ez a *status quo*, amikor Anne nem kívánt terhességéről tudomást szerez. A praxisukat féltő orvosok és a jószándékú, de a várandósságot furcsamód vonzónak találó férfiak kézzel kézre adják a segítségükre szoruló lányt, de végül mind rácsapja az ajtót. Az idő azonban vésszen telik, így a lány mindent megpróbál, hogy megszabaduljon a kéretlen Valóságától.

Annie Ernaux-t, a főként önéletrajzi regényeiről híres francia írónőt nem kíméli az élet, de akárcsak Frida Kahlo, ő is ké-

pes művészetében manifesztálni a szenvedést, így többek között született már könyve mellrákról (*L'Usage de la photo*), Alzheimeréről (*Je ne suis pas sortie de ma nuit*), *Az esemény*-ben pedig abortuszáról beszél kínzó őszinteséggel. Az ebből készült azonos című film, noha jól adaptálja a különös regényt, hangsúlyai mégis kissé eltolódnak. Ernaux alkotása valóság- és részletgazdag, különösképp, mivel az alkotó eszközként használja az írást, hogy a terhességgel és abortusszal kapcsolatos emlékeit – amelyet a börtöntől való rettegés (és a PTSD) ellopott tőle – felkutassa, remélve, hogy megtalálja azt a részt, ami annak idején az embrióval együtt végleg kiszakadt belőle. Retrospektív elbeszélését időről-időre – egyfajta negyedik fal áttöréséhez hasonlóan – jelen idejű kiszólásokkal töri meg, melyekben önanalízist végezve bírálja felül emlékei érvényességét, illetve azok jelentését. Ennek a kettősségnek a különlegessége, hogy míg a múltban ragadt énje bűnben jár, jelenbeli – a közben feloldott abortusz törvény miatt – ártatlan, így az abszolút személyesség ellenére is képes viszonylagos objektivitással végigvezetni magát a visszaemlékezés fázisaiban. A film azonban nem minden esetben képes kárpótolni a lineáris történetmesélés okozta hiányokért, pedig a főszereplő Anamaria Vartolomei mindent megtesz, hogy maradéktalanul kitöltse a karaktert. Noha az érzelmek a visszafojtás ellenére is maradéktalanul megjelennek a színésznő játékában, a film mégis hiányérzetet kelt, hiszen Ernaux a könyvben szinte ridegen bánik vizsgált énjével, az érzéseit ugyan elismeri, de azok rendre háttérbe szorulnak a kézzel fogható részletekkel szemben. Az pedig, hogy mit jelent egy mosdókagyló, benne egy piros cső, mellette fésű, vagy egy talán fel sem

húzott papucs egy olyan illegalitásban járó orvos lábán, aki csak ambícióból végzi a beavatkozást, nem derül ki.

Ezekre az apróságokra belső monológ híján nyilván nehezebben tud rávilágítani egy mozgókép, és ez más esetben nem is lenne gond (sőt, ha nem a könyvhöz viszonyítjuk a filmet, itt sem az), de ezen jelentéktelennek tűnő részletek kutatása és a hozzájuk kötött asszociációk kibogozása lett volna Ernaux célja a regényírással. A filmet rendező Audrey Diwan célja azonban nem az önismeret és az integritás ilyen módú visszaszerzése, hanem a figyelemfelkeltés. Valószínűleg emiatt áldozta fel a könyv másik kulcsfontosságú, napjainkban azonban többnyire figyelmen kívül hagyott vonatkozását, a munkásosztály és értelmiség közti ellentét ábrázolását. Jóllehet a filmben is megjelennek a lány dolgozó szülei, de a kérdésnek nincs különösebb súlya. Pedig ez a szál a regényben – akárcsak Elena Ferrante *Brilliáns barátnőm* című művében – a főszereplő motivációjának mozgatórugójaként gyakorlatilag központi szerepet kap. A lány elsőgenerációs értelmiségiként mindent megtesz azért, hogy kiváljon a rétegből, amelyikbe született. Azért is fontos ez, mert a korai gyermekvállalás, a tanulásból és ezzel járó privilégiumokból való kizáródás. Anne számára ez élete totális kudarcát jelentené, ezt tudván pedig jócskán árnyalódik a nem várt terhesség okozta sokk és iszony.

Az elbeszélésből korhű képet kapunk a '60-as évek eleji francia egyetemisták

gondtalan, szabados életviteléről. A lány különösebb lelkesedés nélkül, mégis sokat beszél a szürke egyetemi mindennapokról és az ezeket megszakító esti szórakozásokról – érdekes módon, a korszaktól eltekintve Sally Rooney generációs regényeire emlékeztet. Míg a terhesség előtt Anne egész életét a tanulás és a szórakozás töltötte ki, a nehéz titoktól a szíve alatt napról napra egyre kijebb sodródik a táncoló tömegből. És ez az az aspektus, amelynek irányából a film közelít. Diwan a szabadságot ragadta meg, hogy kontrasztként megfesse vele azt a béklyókkal fenyegető kegyvesztett állapotot – amit a köznyelv tekintet nélkül az elszennvedőre – áldottnak címkéz. A szabadságérzet illusztrálásáért dönthetett úgy a rendező, hogy a könyvben nagy hangsúlyt kapó hideg, magányt nyomatékosító telet forró, eseménydús nyárra cseréli, hogy láthatóvá váljon mitől fosztja meg az érintetteket az abortusztilalom. Bizonyos értelemben kis túlzással kijelenthető, hogy ilyen törvénytől sújtva a nő a fogantatás pillanatától mindenképpen szabadságvesztéssel számol, a kérdés csak az, hogy börtönben, az elől bújkálva vagy egy nem kívánt gyermekéért évtizedekig mindent feláldozva kell-e letöltenie. A francia drámáktól nem szokatlan a hosszú hallgatagság, itt azonban azért keletkezik, mert Anne-nak nincs kihez szólnia, akinek beszél a helyzetéről, az is hallgatásra inti, így a filmben minden

„Mindenképpen szabadságvesztéssel számol”

(Anamaria Vartolomei és Sandrine Bonnaire)

csend a közönyre kényszerített társadalom moraja.

Különbség még, hogy Diwan *Az esemény*-értelmezése jóval több meztelenséget tartalmaz, mint Ernaux-é. Persze érthető

a pucérság – ami szintén nem szokatlan egy francia drámától – hiszen testek tragédiájáról van szó, azonban például a szexjelenet (amely a könyvben nem szerepel) inkább öncélúnak látszik. Ettől még helye van a filmben, hiszen helye van egy fiatal lány mindennapjaiban is, amiknek a hibák ugyanúgy szerves részei, mint az ambíciók, a kétségek vagy a vágyak. Nincs ez másként egy férfinél sem, a különbség „csupán” annyi, hogy ezeknek a természetesnek fémjelzett dolgokért egy nő gyakran jóval nagyobb árat fizet. Ezért fontos ez a film, még akkor is, ha a kitérés és figyelemfelkeltést néhol túl bevett módszerekkel is éri el. Mert erős. Erős önálló alkotásként, és talán még erősebb az abortusz-filmek kánonjának darabjaként. Olyan éles, fülsüketítő sziréna-hang, amelyre nem tudjuk nem odakapni a fejünket.

AZ ESEMÉNY (L'événement) – francia, 2021. Rendezte: **Audrey Diwan**. Írta: **Annie Ernaux** regényéből **Anne Berest**, **Marcia Romano** és **Audrey Diwan**. Kép: **Laurent Tangy**. Zene: **Euvgeni** és **Sacha Galperine**. Szereplők: **Anamaria Vartolomei** (Anne), **Kacey Mottet Klein** (Jean), **Sandrine Bonnaire** (Gabrielle), **Louise Chevilotte** (Olivia). Gyártó: **Rectangle Productions / SRAB Films**. Forgalmazó: **Mozinet Kft. Feliratos**. 100 perc.